

EUROPEES PARLEMENT

2004

2009

Commissie milieubeheer, volksgezondheid en voedselveiligheid

VOORLOPIGE VERSIE
2005/0244(COD)

2.5.2006

*****I**

ONTWERPVERSLAG

over het voorstel voor een richtlijn van het Europees Parlement en de Raad betreffende beperkingen op het op de markt brengen en het gebruik van perfluorooctaansulfonaten (wijziging van Richtlijn 76/769/EEG van de Raad) (COM(2005)0618 – C6-0418/2005 – 2005/0244(COD))

Commissie milieubeheer, volksgezondheid en voedselveiligheid

Rapporteur: Carl Schlyter

Verklaring van de gebruikte tekens

- * Raadplegingsprocedure
Meerderheid van de uitgebrachte stemmen
- **I Samenwerkingsprocedure (eerste lezing)
Meerderheid van de uitgebrachte stemmen
- **II Samenwerkingsprocedure (tweede lezing)
Meerderheid van de uitgebrachte stemmen voor de goedkeuring van het gemeenschappelijk standpunt
Meerderheid van de leden van het Parlement voor de verwerping of amendering van het gemeenschappelijk standpunt
- *** Instemming
Meerderheid van de leden van het Parlement, behalve in de in de artikelen 105, 107, 161 en 300 van het EG-Verdrag en in artikel 7 van het EU-Verdrag bedoelde gevallen
- ***I Medebeslissingsprocedure (eerste lezing)
Meerderheid van de uitgebrachte stemmen
- ***II Medebeslissingsprocedure (tweede lezing)
Meerderheid van de uitgebrachte stemmen voor de goedkeuring van het gemeenschappelijk standpunt
Meerderheid van de leden van het Parlement voor de verwerping of amendering van het gemeenschappelijk standpunt
- ***III Medebeslissingsprocedure (derde lezing)
Meerderheid van de uitgebrachte stemmen voor de goedkeuring van de gemeenschappelijke ontwerp tekst

(De aangeduide procedure is gebaseerd op de door de Commissie voorgestelde rechtsgrondslag.)

Amendementen op wetsteksten

Door het Parlement aangebrachte wijzigingen worden in *vet cursief* aangegeven. De markering in *mager cursief* is een aanwijzing voor de technische diensten en betreft passages in de wetstekst waarvoor een correctie wordt voorgesteld (bijvoorbeeld aperte fouten of weglatingen in een taalversie). Dergelijke correcties moeten worden goedgekeurd door de betrokken technische diensten.

INHOUD

	Blz.
ONTWERPWETGEVINGSRESOLUTIE VAN HET EUROPEES PARLEMENT	5
TOELICHTING	17

ONTWERPWETGEVINGSRESOLUTIE VAN HET EUROPEES PARLEMENT

over het voorstel voor een richtlijn van het Europees Parlement en de Raad betreffende beperkingen op het op de markt brengen en het gebruik van perfluorooctaansulfonaten (wijziging van Richtlijn 76/769/EEG van de Raad) (COM(2005)0618 – C6-0418/2005 – 2005/0244(COD))

(Medebeslissingsprocedure: eerste lezing)

Het Europees Parlement,

- gezien het voorstel van de Commissie aan het Europees Parlement en de Raad (COM(2005)0618)¹,
 - gelet op artikel 251, lid 2 en artikel 95 van het EG-Verdrag, op grond waarvan het voorstel door de Commissie bij het Parlement is ingediend (C6-0418/2005),
 - gelet op artikel 51 van zijn Reglement,
 - gezien het verslag van de Commissie milieubeheer, volksgezondheid en voedselveiligheid (A6-0000/2006),
1. hecht zijn goedkeuring aan het Commissievoorstel, als geamendeerd door het Parlement;
 2. verzoekt om hernieuwde voorlegging indien de Commissie voornemens is ingrijpende wijzigingen in dit voorstel aan te brengen of dit door een nieuwe tekst te vervangen;
 3. verzoekt zijn Voorzitter het standpunt van het Parlement te doen toekomen aan de Raad en de Commissie.

Door de Commissie voorgestelde tekst

Amendementen van het Parlement

Amendement 1 TITEL

Voorstel voor een richtlijn van het Europees Parlement en de Raad betreffende beperkingen op het op de markt brengen en het gebruik van perfluorooctaansulfonaten (wijziging van Richtlijn 76/769/EEG van de Raad)

Voorstel voor een richtlijn van het Europees Parlement en de Raad betreffende beperkingen op het op de markt brengen en het gebruik van perfluorooctaansulfonaten **en perfluorooctaanzuur** (wijziging van Richtlijn 76/769/EEG van de Raad)

Motivering

Volgens de Amerikaanse EPA (Environmental Protection Agency) baren perfluorooctaanzuur (PFOA) en de zouten daarvan evenveel zorgen wegens de structuurgelijkenis met PFOS. Een

¹ PB C .../Nog niet in het PB gepubliceerd.

onderzoek uit 2002 wees op de potentieel systemische toxiciteit en carcinogeniteit van PFOA en bloedonderzoeken wijzen erop dat de bevolking wijdverbreid aan de stof wordt blootgesteld. Uit talrijke studies is ook gebleken dat PFOA en de zouten daarvan zeer persistent zijn in het milieu en niet biologisch worden afgebroken. PFOA is ook zeer persistent in het menselijk lichaam, wordt niet gemetaboliseerd en heeft een halfwaardetijd van enkele jaren. Daarom moet deze richtlijn ook voorzien in de beperking van het gebruik van PFOA en de zouten daarvan.

Amendement 2

Overweging 1

(1) De *OECD* heeft een beoordeling van de gevaren uitgevoerd op basis van de informatie die in juli 2002 beschikbaar was. De conclusie van deze beoordeling luidde dat ***de potentiële gevaren van perfluorooctaansulfonaten (PFOS) aanleiding tot bezorgdheid gaven.***

(1) De *OESO* heeft een beoordeling van de gevaren uitgevoerd op basis van de informatie die in juli 2002 beschikbaar was. De conclusie van deze beoordeling luidde dat perfluorooctaansulfonaten (PFOS) ***persistent, bioaccumulerend en toxisch zijn voor zoogdiersoorten en daarom*** aanleiding tot bezorgdheid ***geven.***

Motivering

De uit de gevarenbeoordeling van de OESO gebleken belangrijkste gevaarlijke eigenschappen van PFOS moeten uitdrukkelijk genoemd worden.

Amendement 3

Overweging 1 bis (nieuw)

(1 bis) Perfluorooctaanzuur (PFOA) en de zouten daarvan baren evenveel zorgen wegens de structuurgelijkenis met PFOS. Uit studies blijkt de potentieel systemische toxiciteit en carcinogeniteit van PFOA en de zouten daarvan en bloedonderzoeken wijzen erop dat de bevolking wijdverbreid aan de stof wordt blootgesteld. PFOA en de zouten daarvan zijn zeer persistent in het milieu en worden niet biologisch afgebroken. PFOA is ook zeer persistent in het menselijk lichaam, wordt niet gemetaboliseerd en heeft een halfwaardetijd van enkele jaren.

Motivering

Gezien de sterke gelijknissen tussen PFOS en PFOA moet PFOA ook onder de richtlijn

vallen.

Amendement 4
Overweging 3

(3) Het Wetenschappelijk Comité voor gezondheids- en milieurisico's (WCGM) is geraadpleegd. Het WCGM stelde vast dat er behoefte was aan een nadere wetenschappelijke risicobeoordeling van PFOS, maar bevestigde dat risicobeperkingsmaatregelen noodzakelijk kunnen zijn om herhaling van vroegere toepassingen te voorkomen. Volgens het WCGM lijken voortgezette kritische toepassingen in de luchtvaartindustrie, de halfgeleiderindustrie en de fotografische industrie geen relevant risico te vormen voor het milieu of de menselijke gezondheid, indien lozingen in het milieu en blootstelling op het werk tot een minimum beperkt blijven. Wat blusschuim betreft, **bevestigt** het WCGM dat de gezondheids- en milieurisico's van de alternatieven moeten worden beoordeeld voordat een definitieve beslissing kan worden genomen. Met betrekking tot verchroming **moeten emissiereductiemaatregelen worden beoordeeld**.

(3) Het Wetenschappelijk Comité voor gezondheids- en milieurisico's (WCGM) is geraadpleegd. **Het verklaarde dat PFOS voldoen aan de criteria voor indeling als zeer persistent, sterk bioaccumulerend en toxisch.** Het WCGM stelde vast dat er behoefte was aan een nadere wetenschappelijke risicobeoordeling van PFOS, maar bevestigde dat risicobeperkingsmaatregelen noodzakelijk kunnen zijn om herhaling van vroegere toepassingen te voorkomen. Volgens het WCGM lijken voortgezette kritische toepassingen in de luchtvaartindustrie, de halfgeleiderindustrie en de fotografische industrie geen relevant risico te vormen voor het milieu of de menselijke gezondheid, indien lozingen in het milieu en blootstelling op het werk tot een minimum beperkt blijven. Wat blusschuim betreft, **is** het WCGM **van oordeel** dat de gezondheids- en milieurisico's van de alternatieven moeten worden beoordeeld voordat een definitieve beslissing kan worden genomen. Met betrekking tot verchroming **is het WCGM van oordeel dat de emissies bij verchroming moeten worden beperkt**.

Motivering

De door het wetenschappelijk comité geconstateerde PBT-eigenschappen van PFOS moeten worden vermeld en de mening van het WCGM ten aanzien van verchroming moet correct worden weergegeven.

Amendement 5
Overweging 3 bis (nieuw)

(3 bis) PFOS en PFOA voldoen aan de criteria voor indeling als gevaarlijke stof overeenkomstig Richtlijn 2000/60/EG van

het Europees Parlement en de Raad tot vaststelling van een kader voor communautaire maatregelen betreffende het waterbeleid¹. Volgens deze richtlijn stellen het Europees Parlement en de Raad specifieke maatregelen vast ter bestrijding van waterverontreiniging. Voor prioritaire gevaarlijke stoffen zijn deze maatregelen gericht op stopzetting of geleidelijke beëindiging van lozingen, emissies en verliezen. Het is aangewezen dergelijke maatregelen in verband met PFOS en PFOA te treffen.

¹ PB L 327 van 22.12.2000, blz. 1. Richtlijn als gewijzigd bij Beschikking nr. 2455/2001/EG (PB L 331 van 15.12.2001, blz. 1.

Motivering

PFOS en PFOA voldoen duidelijk aan de criteria voor gevaarlijke stoffen overeenkomstig de waterkaderrichtlijn. Hoewel zij nog niet zijn toegevoegd aan de lijst met prioritaire gevaarlijke stoffen moet de Commissie deze stoffen evenwel net zo behandelen.

Amendement 6 Overweging 4

(4) Om de gezondheid en het milieu te beschermen, **blijkt** het bijgevolg noodzakelijk om het op de markt brengen en het gebruik van PFOS te beperken.

(4) Om de gezondheid en het milieu te beschermen, **is** het bijgevolg noodzakelijk om het op de markt brengen en het gebruik van PFOS **en PFOA** te beperken **om lozingen, emissies en verliezen geleidelijk te beëindigen. Belangrijke toepassingen waarvoor nog geen alternatieven beschikbaar zijn, zouden van de beperking moeten worden uitgezonderd voor een beperkte duur die zo nodig kan worden herzien. Uitzonderingen voor belangrijke toepassingen als tussentijdse maatregel mogen alleen worden toegestaan bij gebruik in gecontroleerde gesloten systemen.**

Motivering

Ook het gebruik van PFOA moet worden beperkt. Bij beperking moet worden uitgegaan van de in de waterkaderrichtlijn vastgelegde doelstelling om lozingen, emissies en verliezen

geleidelijk te beëindigen.

Amendement 7

Overweging 5

(5) Ook de **producten** die PFOS bevatten, moeten worden beperkt om het milieu te beschermen. De *huidige* richtlijn moet alleen nieuwe producten beperken en niet van toepassing zijn op reeds in gebruik zijnde producten of producten op de tweedehandsmarkt.

(5) Ook de **voorwerpen** die PFOS **en PFOA** bevatten, moeten worden beperkt om het milieu te beschermen. De *onderhavige* richtlijn moet alleen nieuwe producten beperken en niet van toepassing zijn op reeds in gebruik zijnde producten of producten op de tweedehandsmarkt.

Motivering

In de richtlijn moet de juiste terminologie worden gehanteerd in overeenstemming met Richtlijn 76/769/EEG en de toekomstige REACH-wetgeving. De term "product" is generiek en kan verwijzen naar een stof, een preparaat of een voorwerp. Deze bepaling heeft evenwel betrekking op voorwerpen die in de communautaire chemicaliënwetgeving zijn gedefinieerd en derhalve moet "product" worden vervangen door de correcte term "voorwerp".

De toepassingsfeer van de richtlijn moet worden uitgebreid tot PFOA.

Amendement 8

Overweging 5 bis (nieuw)

(5 bis) Gezien de specifieke risico's van PFOS en PFOA moeten de lidstaten een inventarisatie maken van de toepassingen van PFOS en PFOA als zodanig, in preparaten of in artikelen en de nodige maatregelen treffen om lozingen, emissies en verliezen van PFOS en PFOA uit de geïnventariseerde producten in het milieu te beëindigen.

Motivering

PFOS werden in de jaren '70 op de markt gebracht. In 2000 werd circa 500 ton PFOS gebruikt in de EU. Het huidige gebruik is aanzienlijk gedaald tot circa 12 ton per jaar. Daarom zijn voormalige toepassingen - die in werkelijkheid nog altijd voorkomen - waarschijnlijk de grootste bron van uitstoot. Om te voorkomen dat PFOS uit deze producten vrijkomen in het milieu zouden de lidstaten alle PFOS-houdende producten moeten inventariseren en de nodige maatregelen moeten treffen om verdere emissies van PFOS in het milieu te voorkomen. Ook PFOA-houdende producten moeten in de inventarisatie worden opgenomen.

Amendement 9
BIJLAGE, TABEL, RECHTERKOLOM, PUNT 1

Bijlage I, punt XX (Richtlijn 76/769/EEG)

(1) Mogen niet op de markt worden gebracht of worden gebruikt als stof of bestanddeel van preparaten in een concentratie van **0,1** massaprocent of meer.

(1) Mogen niet op de markt worden gebracht of worden gebruikt als stof of bestanddeel van preparaten in een concentratie van **0,001** massaprocent of meer.

Motivering

Volgens het WCGM is uit een recent OESO-onderzoek gebleken dat PFOS aanwezig zijn in producten in concentraties tussen 0,001% en 50%. Vanwege de specifieke eigenschappen worden PFOS vaak gebruikt in concentraties van minder dan 0,1%. Daarom is de wettelijke standaarddrempel van 0,1% niet geschikt voor PFOS. Voor een effectieve beperking moet de drempel worden verlaagd tot 0,001%.

Amendement 10
BIJLAGE, TABEL, RECHTERKOLOM, PUNT 2

Bijlage I, punt XX (Richtlijn 76/769/EEG)

(2) Mogen niet op de markt worden gebracht in **producten** of delen ervan in een concentratie van **0,1** massaprocent of meer.

(2) Mogen niet op de markt worden gebracht in **voorwerpen** of delen ervan in een concentratie van **0,001** massaprocent of meer **in een homogeen materiaal dat niet mechanisch kan worden opgesplitst in verschillende materialen.**

Motivering

De juiste term hier is niet "product" maar "voorwerp".

Volgens het WCGM is uit een recent OESO-onderzoek gebleken dat PFOS aanwezig zijn in producten in concentraties tussen 0,001% en 50%. Vanwege de specifieke eigenschappen worden PFOS vaak gebruikt in concentraties van minder dan 0,1%. Daarom is de wettelijke standaarddrempel van 0,1% niet geschikt voor PFOS. Voor een effectieve beperking moet de drempel worden verlaagd tot 0,001%. In lijn met de beperking van het gebruik van bepaalde gevaarlijke stoffen in elektrische en elektronische apparatuur moet de drempel betrekking hebben op homogene materialen.

Amendement 11

BIJLAGE, TABEL, RECHTERKOLOM, PUNT 3, EERSTE STREEPJE

Bijlage I, punt XX (Richtlijn 76/769/EEG)

- lichtgevoelige of antireflecterende coatings voor fotolithografische procédés,

(a) lichtgevoelige of antireflecterende coatings voor fotolithografische procédés *tot ... **, op voorwaarde dat deze gebruikt worden in gecontroleerde gesloten systemen overeenkomstig Richtlijn 2001/59/EG van de Commissie¹.

* Vier jaar na inwerkingtreding van deze richtlijn.

¹ Richtlijn 2001/59/EG van de Commissie van 6 augustus 2001 tot achtentwintigste aanpassing aan de vooruitgang van de techniek van Richtlijn 67/548/EEG van de Raad betreffende de aanpassing van de wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen inzake de indeling, de verpakking en het kenmerken van gevaarlijke stoffen (PB L 225 van 21.8.2001, blz. 1).

Motivering

Volgens de risicobeperkingsstrategie van de bevoegde autoriteiten van het VK zal vervanging van PFOS in de fotolithografie minimaal drie à vier jaar kosten. Derhalve is het redelijk een duidelijke termijn voor de beëindiging van deze toepassing vast te stellen. De termijn voor de uitzondering kan worden verlengd als er geen veiliger alternatieven beschikbaar komen (zie amendement 17). Een uitzondering mag alleen worden toegestaan bij gebruik in gecontroleerde gesloten systemen zoals gedefinieerd in Richtlijn 2001/59/EG.

Amendement 12

BIJLAGE, TABEL, RECHTERKOLOM, PUNT 3, TWEEDE STREEPJE

Bijlage I, punt XX (Richtlijn 76/769/EEG)

- industriële fotografische coatings voor films, papier of drukplaten,

(b) industriële fotografische coatings voor films, papier of drukplaten *tot ... **,

* Vier jaar na inwerkingtreding van deze richtlijn.

Motivering

Volgens de risicobeperkingsstrategie van de bevoegde autoriteiten van het VK is meer dan 80% van dit PFOS-gebruik in de afgelopen jaren reeds succesvol vervangen door het gebruik van veiliger stoffen. Gezien de verdere technologische verschuiving naar digitale fotografie is het redelijk ervan uit te gaan dat de resterende toepassingen binnen 4 jaar kunnen worden vervangen.

Amendement 13
BIJLAGE, TABEL, RECHTERKOLOM, PUNT 3, DERDE STREEPJE

Bijlage I, punt XX (Richtlijn 76/769/EEG)

- *nevelonderdrukkers voor verchroming,* *schrappen*

Motivering

Met PFOS verwante stoffen worden vooral gebruikt in de volgende toepassingen: decoratieve verchroming, bekleding met hard chroom en bekleding van plastics. Het gebruik van PFOS bij verschroming is veruit de grootste bron van milieuvervuiling door PFOS. Het WCGM bepleit reductie. Het gebruik van PFOS bij decoratieve verchroming kan na eenmalige aanloopkosten tegen aanzienlijk lagere operationele kosten worden vervangen door Cr (III) te gebruiken in plaats van Cr (VI). Het gebruik van PFOS als nevelonderdrukker bij harde verchroming en plasticverchroming kan worden vermeden door mechanische nevelonderdrukking en verbeterde extractieventilatie. Als zodanig is er dus geen reden voor een uitzonderingspositie voor verchroming.

Amendement 14
BIJLAGE, TABEL, RECHTERKOLOM, PUNT 3, VIERDE STREEPJE

Bijlage I, punt XX (Richtlijn 76/769/EEG)

- hydraulische vloeistoffen voor de
luchtvaart,

(c) hydraulische vloeistoffen voor de
luchtvaart ***tot ... ****,

**** Tien jaar na inwerkingtreding van deze richtlijn.***

Motivering

Op dit moment zijn er nog geen alternatieven voor PFOS in hydraulische vloeistoffen. Naar het schijnt heeft het ontwikkelingsproces voor een nieuwe vloeistof voor de commerciële luchtvaart - van concept tot commercieel gebruik - in het verleden circa 10 jaar geduurd. Derhalve is het redelijk een termijn van 10 jaar vast te stellen tot de invoering van een volledig verbod zodat er voldoende tijd is voor de ontwikkeling van alternatieven. De uitzonderingstermijn mag worden verlengd als er geen veiliger alternatieven beschikbaar komen (zie amendement 17).

Amendement 15
BIJLAGE, TABEL, RECHTERKOLOM, PUNT 3, VIJFDE STREEPJE

Bijlage I, punt XX (Richtlijn 76/769/EEG)

Motivering

PFOS-bevattend blusschuim is veruit het meest voorkomende PFOS-houdend product. PFOS worden niet langer meer gebruikt bij de productie van blusschuim. Inmiddels zijn er veiliger organohalogeenvrije alternatieven beschikbaar. Bij een consultatie van alle belanghebbenden in de VK over een nationaal verbod in 2005 spraken alle brandbestrijdingsorganisaties zich uit voor een onmiddellijk verbod en een veilige verwijdering. Gezien de bijzonder gevaarlijke eigenschappen van PFOS is het niet aanvaardbaar dat de resterende voorraden worden gebruikt ten koste van het milieu en de gezondheid als er veiliger alternatieven voorhanden zijn.

Amendement 16

BIJLAGE, TABEL, RECHTERKOLOM, PUNT 3, ZESDE STREEPJE

Bijlage I, punt XX (Richtlijn 76/769/EEG)

***- gecontroleerde gesloten systemen
waarvan de concentratie van in het milieu
vrijkomende PFOS minder dan 1 µg per
kg bedraagt, en waarbij de vrijkomende
hoeveelheid minder dan 0,1 massaprocent
van de in het systeem gebruikte PFOS
bedraagt.***

schrappen

Motivering

De specificaties in het Commissievoorstel laten ruimte voor emissies en zijn als zodanig in strijd met het concept van een gecontroleerd gesloten systeem. Vooral een in dergelijke algemene bewoordingen gestelde uitzondering is onaanvaardbaar. Schrapping is derhalve op zijn plaats.

Amendement 17

BIJLAGE, TABEL, RECHTERKOLOM, PUNT 3 BIS (nieuw)

Bijlage I, punt XX (Richtlijn 76/769/EEG)

***(3 bis) De uitzonderingstermijnen
krachtens punt 3 (b) en (c) mogen voor
beperkte duur worden verlengd als de
fabrikanten kunnen aantonen dat zij alles
in het werk hebben gesteld om veiliger
alternatieven of alternatieve procédés te
ontwikkelen maar dat deze nog niet
beschikbaar zijn.***

Motivering

De uitzonderingstermijn voor fotolithografie en hydraulische vloeistoffen voor de luchtvaart moet kunnen worden verlengd als de fabrikanten kunnen aantonen dat zij ondanks hun inspanningen geen veiliger alternatieven of alternatieve procédés hebben kunnen ontwikkelen. Een dergelijke verlenging mag echter niet worden toegestaan voor industriële fotografische coatings omdat PFOS bij deze toepassing al bijna helemaal zijn vervangen.

Amendement 18

BIJLAGE, TABEL, RECHTERKOLOM, PUNT 3 TER (nieuw)

Bijlage I, punt XX (Richtlijn 76/769/EEG)

(3 ter) De lidstaten maken een inventarisatie van de toepassingen van PFOS als zodanig, in preparaten of in artikelen en treffen de nodige maatregelen om lozingen, emissies en verliezen van PFOS uit de geïnventariseerde producten te beëindigen.

Motivering

Aangezien alleen de bijlage van Richtlijn 76/769/EEG zal worden opgenomen in REACH moeten alle bijkomende bepalingen met betrekking tot de geleidelijke afschaffing in de bijlage worden gezet.

PFOS werden in de jaren '70 op de markt gebracht. In 2000 werd circa 500 ton PFOS gebruikt in de EU. Het huidige gebruik is aanzienlijk gedaald tot circa 12 ton per jaar. Daarom zijn voormalige toepassingen - die in werkelijkheid nog altijd voorkomen - waarschijnlijk de grootste bron van uitstoot. Om te voorkomen dat PFOS uit deze producten vrijkomen in het milieu zouden de lidstaten alle PFOS-houdende producten moeten inventariseren en de nodige maatregelen moeten treffen om verdere emissies van PFOS in het milieu te voorkomen.

Amendement 19

BIJLAGE, TABEL, NIEUW PUNT

Bijlage I, punt XX bis (nieuw) (Richtlijn 76/769/EEG)

linker kolom:

[XX bis].

Perfluorooctaanzuur

C₇F₁₅COX

(X = OH, metaalzout, halogenide, amide

en andere derivaten waaronder polymeren)

rechter kolom:

(1) Mogen niet op de markt worden gebracht of worden gebruikt als stof of bestanddeel van preparaten in een concentratie van 0,001 massaprocent of meer na ... *

(2) Mogen niet op de markt worden gebracht in voorwerpen of delen ervan in een concentratie van 0,001 massaprocent of meer in een homogeen materiaal dat niet mechanisch kan worden opgesplitst in verschillende materialen na ... *

(3) Fabrikanten kunnen verzoeken om een uitzondering op de punten (1) en (2) binnen ... **. Uitzonderingen mogen per geval voor beperkte duur worden toegestaan voor belangrijke gebruikstoepassingen, als de fabrikanten kunnen aantonen dat zij alles in het werk hebben gesteld om veiliger alternatieven of alternatieve procédés te ontwikkelen maar dat deze nog niet beschikbaar zijn.

(4) De lidstaten maken een inventarisatie van de toepassingen van PFOA als zodanig, in preparaten of in artikelen en treffen de nodige maatregelen om lozingen, emissies en verliezen van PFOA uit de geïnventariseerde producten te beëindigen.

**** Drie jaar na inwerkingtreding van deze richtlijn.***

***** Achttien maanden na inwerkingtreding van deze richtlijn.***

Motivering

Volgens de Amerikaanse EPA baren perfluorooctaanzuur (PFOA) en de zouten daarvan evenveel zorgen wegens de structuurgelijkenis met PFOS. PFOA is persistent, bioaccumulerend en toxisch en de bevolking wordt wijdverbreid aan de stof blootgesteld. Een beperking van het gebruik kan dus niet langer worden uitgesteld. Er wordt een mechanisme voorgesteld dat de industrie in staat stelt om uitzonderingen voor beperkte duur te vragen

voor belangrijke toepassingen waarvoor geen alternatieven zijn gevonden. De lidstaten moeten een inventarisatie maken van alle PFOA-houdende producten en de nodige maatregelen treffen om verdere emissies van PFOA uit deze producten in het milieu te vermijden.

TOELICHTING

"Wetenschappelijk onderzoek is onvolledig - of het nu op waarnemingen of experimenten is gebaseerd. Wetenschappelijke kennis kan verouderen of veranderen door voortschrijdend inzicht, maar dat betekent nog niet dat we mogen doen alsof we niets weten of niets moeten doen als we op een gegeven moment genoeg weten."

Sir Austin Bradford Hill, Proceedings of the Royal Society of Medicine, 1965

Inleiding

De meeste van ons zijn bekend met de problemen in relatie tot de chloorindustrie. In de chloorindustrie werden stoffen geproduceerd als DDT, PCB's en CFK's die een ravage hebben aangericht in het milieu. Dank zij het boek "The silent spring" van Rachel Carson kwamen deze problemen in de jaren '60 aan het licht, maar het heeft decennia geduurd, tot de jaren '80 en '90, om deze stoffen van de markt te halen. Maar ze zijn nog niet weg, ze zijn namelijk persistent: ze vervuilen nog altijd het milieu, zijn in de voedselketen en in onze lichamen terecht gekomen of berokkenen schade aan de ozonlaag en dragen aldus bij aan klimaatverandering. Veel mensen lijken te denken dat deze tak van de chemische industrie een probleem uit het verleden is.

Perfluorooctaansulfonaten (PFOS) - onderwerp van het voorstel van de Commissie - behoren tot een betrekkelijk nieuwe klasse van *geperfluoreerde verbindingen* en laten zien dat ongecontroleerde experimenten met persistente chemicaliën ondanks de "chloorervaring" zijn voortgezet.

PFOS staan voor een dubbel echech: het onvermogen van de huidige wetgeving inzake chemicaliën om de menselijke gezondheid en het milieu te beschermen en het verzuim om lering te trekken uit het verleden.

Geperfluoreerde verbindingen - en het onvermogen van de chemicaliënwetgeving

Geperfluoreerde verbindingen worden toegepast in talrijke consumentenproducten en industriële processen vanwege hun stabiliteit en afstotende eigenschappen. Ze zijn waarschijnlijk het beste bekend als materialen of merken zoals Teflon en Gore-Tex. PFOS zijn een hoofdbestanddeel van het door 3M geproduceerde Scotchguard dat stoffen beschermt tegen vlekken.

Volgens het Wetenschappelijk Comité voor gezondheids- en milieurisico's (WCGM) zijn PFOS zeer persistent, sterk bioaccumulerend en toxisch. PFOS - waarvan de productie is begonnen in de jaren '70 - zijn thans een alom aanwezige contaminant. PFOS zijn aangetroffen in een breed scala van soorten over de hele wereld - van poolberen tot albatrossen, van de Noordelijke IJszee tot in het centrum van de Stille Oceaan. Ook mensen worden gecontamineerd: ieder van ons heeft naar alle waarschijnlijkheid PFOS in zijn bloed. In een door het WWF in 2004 verricht bloedonderzoek bij 47 personen uit 17 landen, waaronder 39 leden van het Europees Parlement, werden bij alle 47 geteste personen PFOS en zes andere geperfluoreerde verbindingen aangetroffen.

De combinatie PFOS-besmetting van een groot aantal soorten, waaronder mensen, en zorgwekkend toxicologisch bewijsmateriaal heeft 3M - mondiaal marktleider - er in 2000 toe aangezet de productie van PFOS vrijwillig stop te zetten.

Met andere woorden, het gebruik van PFOS was decennia lang niet aan regels gebonden totdat er onomkeerbare schade was ontstaan: wereldwijde verontreiniging door een stof die zeer persistent, sterk bioaccumulerend en toxisch is.

Geperfluoreerde verbindingen - en het verzuim lering te trekken uit het verleden

Fluor is een van de drie halogenen in het periodiek systeem. De andere twee zijn broom en chloor. Ze hebben heel speciale eigenschappen gemeen. Ze zijn allemaal sterk reactief - maar eenmaal verbonden met een koolstofatoom maken zij het molecuul persistenter en in veel gevallen ook meer bioaccumulerend en toxisch. De verbinding tussen koolstof en fluor staat in de organische scheikunde inderdaad bekend als de meest stabiele verbinding, wat verklaart dat bepaalde geperfluoreerde verbindingen zoals PFOS vrijwel onverwoestbaar zijn.

Men zou in alle onschuld kunnen aannemen dat de chemische industrie lering heeft getrokken uit de massale en permanente schade die is toegebracht aan het milieu door gechloreerde organische verbindingen en zich ver zou houden van de productie van gebromeerde en gefluoreerde organische verbindingen. Helaas is het tegendeel het geval. De productie van geperfluoreerde verbindingen begon in de jaren '70 en werd daarna aanzienlijk opgevoerd, terwijl de productie van de belangrijkste gechloreerde verbindingen geleidelijk werd afgebouwd.

Achterlopende wetgeving

Hoewel het een gemeenplaats is dat de wetgever altijd achter de feiten aanloopt en in de meeste gevallen stoffen pas verbiedt als het gebruik ervan al op zijn retour is, is dit met PFOS wel heel erg waar. In het onderhavige geval was het de wereldmarktleider zelf die zich realiseerde dat PFOS een te groot aansprakelijkheidsrisico werden en daarop besloot de productie in 2000 stil te leggen - na meer dan 20 jaar productie. In de EU werd dit voorbeeld gevolgd met de aankondiging door de bevoegde autoriteiten van het VK in 2004 van een nationaal plan voor de geleidelijke uitbanning van de resterende toepassingen van PFOS. Pas eind 2005 kwam de Commissie met een wetgevingsvoorstel. Maar in tegenstelling tot het nationale ontwerpverbod van de VK stelt de Commissie alleen maar een beperking voor van de voormalige toepassingen - die niet meer bestaan - terwijl er voor alle thans resterende toepassingen onbeperkte uitzonderingen gelden.

En terwijl 3M ook de toepassing van perfluorooctaan zuur (PFOA), een stof die haast evenveel zorgen baart wegens de structuurgelijkenis met PFOS, geleidelijk heeft beëindigd, is de Amerikaanse EPA (Environmental Protection Agency) nog altijd verwickeld in eindeloos onderzoek naar deze stof en laat de Commissie deze stof in haar voorstel buiten beschouwing.

Suggesties van de rapporteur ter aanscherping van het Commissievoorstel

1) Lagere drempel voor geleidelijk verbod

Volgens het WCGM zijn PFOS aanwezig in producten in concentraties tussen 0,001% en 50%. De door de Commissie voorgestelde wettelijke standaarddrempel van 0,1% is dan ook niet geschikt voor PFOS. Voor een effectieve beperking moet de drempel worden verlaagd tot 0,001%.

2) Schraping van drie uitzonderingen:

- a. verchroming: volgens het WCGM is het gebruik van PFOS bij verschroming veruit de grootste bron van milieuvervuiling door PFOS. Voor bepaalde toepassingen kunnen PFOS tegen aanzienlijk lagere kosten worden vervangen door Cr (III) te gebruiken in plaats van Cr (VI). Bij andere toepassingen kan het gebruik van PFOS worden vermeden door mechanische nevelonderdrukking en verbeterde extractieventilatie. Als zodanig is er dus geen reden voor een uitzonderingspositie voor verchroming.
- b. blusschuim: PFOS-bevattend blusschuim is veruit het meest voorkomende PFOS-houdend product. PFOS worden niet langer meer gebruikt bij de productie van blusschuim. Inmiddels zijn er veiliger organohalogeenvrije alternatieven beschikbaar. Gezien de bijzonder gevaarlijke eigenschappen van PFOS is het niet aanvaardbaar dat de resterende voorraden worden gebruikt als er veiliger alternatieven voorhanden zijn.
- c. gecontroleerde gesloten systemen: de specificaties in het Commissievoorstel laten ruimte voor emissies en zijn als zodanig in strijd met het concept van een gecontroleerd gesloten systeem. Vooral een in dergelijke algemene bewoordingen gestelde uitzondering is onaanvaardbaar.

3) Tijdslimiet voor de resterende drie uitzonderingen, met de mogelijkheid van termijnverlenging voor twee uitzonderingen

Uitzonderingen op geleidelijke afschaffing mogen slechts gelden voor een beperkte duur om zo vervanging te stimuleren. Tijdslimieten moeten per geval worden vastgesteld. Bij twee toepassingen kan verlenging van de termijn gerechtvaardigd zijn als de fabrikanten kunnen aantonen dat zij alles in het werk hebben gesteld om veiliger alternatieven te ontwikkelen maar dat deze nog niet beschikbaar zijn.

- a. fotolithografie: volgens studies zal de vervanging van PFOS in fotolithografie minimaal 3 à 4 jaar kosten. Derhalve is het redelijk een termijn van 4 jaar voor geleidelijke afschaffing vast te stellen, met de mogelijkheid deze te verlengen zoals hierboven uiteengezet. Deze uitzondering mag alleen gelden voor gebruik in gecontroleerde gesloten systemen zoals gedefinieerd in de communautaire chemicaliënwetgeving.
- b. industriële fotografische coatings: meer dan 80% van dit PFOS-gebruik is in de afgelopen jaren reeds succesvol vervangen door het gebruik van veiliger stoffen. Gezien de verdere technologische verschuiving naar digitale fotografie is het redelijk ervan uit te gaan dat de resterende toepassingen binnen 4 jaar kunnen worden vervangen.
- c. hydraulische vloeistoffen voor de luchtvaart: op dit moment zijn er nog geen

alternatieven voor PFOS in hydraulische vloeistoffen. Het ontwikkelingsproces voor een nieuwe vloeistof voor de commerciële luchtvaart heeft in het verleden circa 10 jaar geduurd. Derhalve is het redelijk een termijn van 10 jaar vast te stellen - eventueel te verlengen (zie hierboven) - tot de invoering van een volledig verbod zodat er voldoende tijd is voor de ontwikkeling van alternatieven.

4) Inventarisatie van in gebruik zijnde PFOS-producten

Gezien de enorme daling in de productie van PFOS na 2000 zijn voormalige toepassingen - die in werkelijkheid nog altijd voorkomen - waarschijnlijk de grootste bron van uitstoot. Om te voorkomen dat PFOS uit deze producten vrijkomen in het milieu zouden de lidstaten alle PFOS-houdende producten moeten inventariseren en de nodige maatregelen moeten treffen om verdere emissies van PFOS in het milieu te voorkomen.

5) Ook PFOA moet geleidelijk worden verboden

Perfluorooctaanzuur (PFOA) en de zouten daarvan baren evenveel zorgen wegens de structuurgelijkenis met PFOS. Een onderzoek van de Amerikaanse EPA uit 2002 wees op de potentieel systemische toxiciteit en carcinogeniteit van PFOA en bloedonderzoeken wijzen erop dat de bevolking wijdverbreid aan de stof wordt blootgesteld. Uit talrijke studies is ook gebleken dat PFOA en de zouten daarvan ook zeer persistent zijn in het milieu en het menselijk lichaam. Daarom moet deze richtlijn ook voorzien in de geleidelijke afschaffing van PFOA en de zouten daarvan binnen drie jaar na inwerkingtreding. Op verzoek van fabrikanten, ingediend binnen 18 maanden, kan een uitzondering worden toegestaan voor belangrijke gebruikstoepassingen, als zij kunnen aantonen dat zij alles in het werk hebben gesteld om veiliger alternatieven of alternatieve procédés te ontwikkelen maar dat deze nog niet beschikbaar zijn. Naar analogie met de bepalingen inzake PFOS zouden de lidstaten alle PFOA-houdende producten moeten inventariseren en de nodige maatregelen moeten treffen om verdere emissies van PFOA in het milieu te voorkomen.

Slotopmerkingen

Er zijn honderden geperfluoreerde verbindingen op de markt. Deze worden gebruikt vanwege hun specifieke eigenschappen - en als zodanig hebben ze waarschijnlijk een aantal gevaarlijke eigenschappen met PFOS en PFOA gemeen. Het valt buiten het vermogen en de rol van de rapporteur om al deze stoffen onder de onderhavige richtlijn te brengen. Bovendien zal binnenkort de nieuwe chemicaliënwetgeving REACH van kracht worden. De rapporteur vreest helaas dat gezien het betrekkelijk geringe volume van de meeste geperfluoreerde verbindingen en de politieke compromissen bij de totstandkoming van REACH het nog lang zal duren voordat REACH in staat zal zijn de menselijke gezondheid en het milieu te beschermen tegen andere geperfluoreerde verbindingen, tenzij gerichte actie wordt ondernomen.